

Nr 45.

Warszawa, d. 9 listopada 1929 r.

Ogóln. zbioru Nr 396.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak.-Przedmieście 5 m. 4, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 5 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY” bezpłatnie.

ODLEWNIA ŻELAZA

WŁ. AMBROŻEWICZ

WARSZAWA

KOLEJOWA 37/39 — róg Karolkowej 1/3

TELEF.: 13-99 i 74-99

Adres dla depesz: **Ambrożewicz Warszawa—Kolejowa**

Spółka Akcyjna

Warszawskiej Odlewni i Fabryki Maszyn

„METALLUM”

WARSZAWA

UL. WOLSKA Nr. 98, TELEF. 118-07

Adres dla depesz: **Metallum Warszawa**

Transmisje: Koła pasowe, maszynowo formowane, wymiarów od najmniejszych do największych, części transmisyjne, łożyska Sellersa, koźły wiszące, modele własne. **Tryby** formowane maszynowo. **Odlewy** maszynowe. **Cylindry** — specjalna kompozycja żelaza. **Odlewy hartusowe** (twarde). **Odlewy budowlane** — modele własne. Prócz tego fabryki **przyjmują wszelkie zamówienia w zakres odlewnictwa wchodzące z modeli nadesłanych, własnych, jako też podług rysunków.**

APARAT DO RYSOWANIA KUHLMANN'A

ŁĄCZY W SOBIE POSZCZEGÓLNE PRZYRZĄDY:

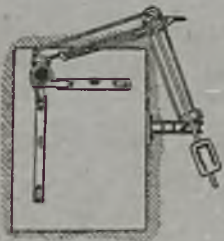
Kierownicę, Kątowniki, Skale, Linję i Kątomierz

Rysujący, mając stale wszystkie te narzędzia w pogotowiu, nie sięga po nie, nie rozprasza swej uwagi i uzyskuje w ten sposób 100% **sprawności.**

WYŁĄCZNA SPRZEDAŻ W MAGAZYNIE OPTYCZNO-TECHNICZNYM

G. GERLACH

WARSZAWA, OSSOLIŃSKICH 4, TELEFON 49-77.

FABRYKA APARATÓW ELEKTRYCZNYCH

K. SZPOTAŃSKI i S-ka

SPÓŁKA AKCYJNA

Warszawa, Kałuszyńska 2-4-6 (gmach własny)

Tel. 90-43 i 90-65

Wyłączniki nożowe

40 — 1500 amp.

Dostawa ze składu.

Nr 45.

Warszawa, d. 9 listopada 1929 r.

Ogóln. zbioru Nr 396.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak.-Przedmieście 5 m. 4, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy—Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 5 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU: *Orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawie podatkowej. — Największy walec utwardzony krajowej produkcji. — Ekspozyty fabryki „Moc” na P. W. K. — Statystyka zakładów górniczych i hutniczych na polskim Górnym Śląsku za 1928 r. — W sprawie terminów płatności podatku dochodowego. — Kronika. — Ceny.*

ORZECZENIE NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO W SPRAWIE PODATKOWEJ.

Rok temu, w Nr 46 „Przemysłu Metalowego” z dnia 17 listopada 1928 roku zamieściliśmy artykuł prof. Maurycego Chorzewskiego p. t. „Istota podatku obrotowego”, który wyszedł następnie w osobnej odbitce. W artykule tym przytoczony był wyjątek z okólnika Nr 190 Ministerstwa Skarbu z d. 29 marca 1927 roku L. DPO. 3926/II, którego stosowanie przez urzędy skarbowe wyrządzało dużą krzywdę fabrykom metalowym przetwórczym, zwiększając nadmiernie ciężar podatku przemysłowego od obrotu. Wyjątek ten brzmi jak następuje:

„Warunkiem istotnym przerobu jest nadanie wytworowi innej formy, aniżeli tej, w której został nabyty.

Nie może przeto korzystać z ulgi, przewidzianej w art. 7 lit. a ustawy, sprzedaz gotowych wyrobów przez przedsiębiorstwo przemysłowe drugiemu przedsiębiorstwu przemysłowemu, o ile sprzedane artykuły nie zostają w tem drugim przedsiębiorstwie przerobione, względnie zużyte, a służą tylko jako części składowe innych wyrobów tego drugiego przedsiębiorstwa w tym samym stanie, w jakim zostały nabyte“.

W artykule, o którym wspominamy, powyższy wyjątek zaopatrzony był w następującą uwagę:

„Zdawałoby się, że intencją ustawodawcy, łagodzącego ustawę z d. 14 maja 1923 r. przez wydanie ustawy z d. 15 lipca 1925 r., było przyjęcie zasady, że każdy produkt gotowy powinien opłacać raz jeden tylko najwyższą stawkę podatkową, niezmiernie—jak już powiedzieliśmy—wysoką, a której ciężar, jak i innych podatków i opłat, został zwiększony o 10% i wyraża się obecnie stopą 2,7% od obrotu, że więc na wszystkich poprzedzających stadjach przetwarzania przemysłowego, aż do ostatecznego skompletowania wyrobu gotowego, wszystkie jego części składowe powinny podlegać złagodzonej do połowy stopie podatkowej“.

Dziś mamy możność podzielić się z naszymi czytelnikami wiadomością, że Najwyższy Trybunał

Administracyjny wydał w d. 10 września 1929 roku wielkiej wagi orzeczenie, którego treść odpowiada takiej interpretacji przepisu, zawartego w art. 7 lit. a ustawy o podatku przemysłowym z d. 15 lipca 1925 r., jaką podał autor artykułu. Orzeczenie Najwyższego Trybunału przytaczamy poniżej w całości.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Najwyższy Trybunał Administracyjny w składzie: przewodniczący prezes dr. Orski i sędziowie: dr. Birgellner, Żabicki, Pędowski, dr. Małek, przy udziale członka Sekretariatu Prawniczego Przeorskiego, jako protokółanta, w sprawie skargi firmy „Th. Pollak i Syn”, Fabryka śrub w Białej, na orzeczenie Komisji Odwoławczej do spraw podatku przemysłowego przy Izbie Skarbowej w Krakowie z dnia 20 grudnia 1926 r. w przedmiocie wymiaru podatku przemysłowego od obrotu za II półrocze 1925 r., po przeprowadzonej dnia 13 maja 1929 r. rozprawie, a to po wysłuchaniu sprawozdania sędziego referenta—uchyla zaskarżone orzeczenie, jako niezgodne z ustawą, a zarazem zarządza zwrot wniesionej opłaty.

POWODY.

Firma Th. Pollak i Syn w Białej, która dla swego przedsiębiorstwa—fabryki śrub, nitów i nakrętek w Białej—wykupiła na rok 1925 świadectwo przemysłowe III kategorii przedsiębiorstw przemysłowych, wykazała w zeznaniu o obrocie za II półrocze 1925 r. obrót w kwocie 273 531 zł 80 gr., jako podlegający 2% stopie podatkowej i w kwocie 193 573 zł 26 gr., jako podlegający, w myśl art. 7 lit. a ustawy z 15 lipca 1925 roku poz. 550 Dz. Ust., 1% stopie podatkowej, oświadczając gotowość przedstawienia na poparcie wykazanych sum obrotu ksiąg handlowych. W protokóle rewizji ksiąg handlowych z dnia 29 marca 1926 r. zakwestjonował kontroler urzędu skarbowego zakwalifikowanie przez firmę obrotu w kwocie 193 573 zł 26 gr. do opodatkowania według 1% stopy, ponieważ towary, pozbywane innym przedsiębiorstwom przemysłowym, stanowią wyroby gotowe, a następnie towary te są przez przedsiębiorstwa, które je nabywają, używane, nie zaś zużywane. Zgodnie z powyższym stanowiskiem, Komisja Szacunkowa zastosowała do całego obrotu 467 105 zł 06 gr., osiągniętego w II półroczu 1925 r. 2% stopę podatku.

Przeciw orzeczeniu Komisji Szacunkowej wniosła firma odwołanie, w którym domaga się zastosowania do obrotu 193 573 zł 26 gr. 1% stopy, twierdząc, że towary, pozbywane przedsiębior-

stwem przemysłowym, ulegają rzeczywiście dalszej przeróbce i zużyciu. Nakrętki bowiem, dostarczane przez firmę bez gwintu, zaopatrywane są w gwint, końcośruby spaja się, przy śrubach z nakrętkami wierci się często otwory celem wprowadzenia zatyczki, zaś przy nitach stwarza się przy nitowaniu nową główkę. Towary te podlegają, prócz przeróbki, ponadto rzeczywistemu (mechanicznemu) zużyciu. Tak bowiem przy fabrykacji mebli, jak i w fabrykach maszyn, używane śruby deformują się i nie mogą być do tego samego celu ponownie użyte. Dotyczy to jeszcze w większej mierze nitów.

Komisja Odwoławcza na posiedzeniu w dniu 20 grudnia 1926 r. nie uwzględniła odwołania płatnika. Orzeczenie to Komisji Odwoławczej stanowi przedmiot niniejszej skargi.

W skardze podtrzymuje firma w całości zarzuty odwołania, podnosi ponadto zarzut wadliwości postępowania wobec niezasięgnięcia opinii rzeczoznawców i domaga się uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Pozwana władza wnosi o oddalenie skargi.

Najwyższy Trybunał Administracyjny w sprawie powyższej rozważył, co następuje:

Według art. 7 lit a ustawy z d. 15 lipca 1925 r. poz. 550 Dz. Ust. podatek od obrotu wynosi 1% od obrotów, osiągniętych przez przedsiębiorstwa przemysłowe ze sprzedaży wydobytch surowców lub wyprodukowanych towarów, o ile artykuły te zostały nabyte również przez przedsiębiorstwa przemysłowe, przerabiające je, względnie zużywające, w prowadzonym przemyśle.

Z powyższego przepisu wynika — jak to zresztą przynajmniej i władza pozwana w odpowiedzi na skargę — że z 1% stopy w tym przepisie przewidzianej mogą korzystać zarówno półfabrykaty, jak i gotowe wyroby pod warunkiem, że zostaną one przez przedsiębiorstwa, które je nabyły, przerobione, względnie zużyte w prowadzonym przemyśle.

W niniejszej sprawie pozwana władza odmówiła zastosowania 1% stopy podatku od obrotu, uzyskanego ze sprzedaży przedsiębiorstwom przemysłowym, na tej podstawie, ponieważ te ostatnie nabytego towaru ani nie przerabiały, ani też nie zużywały w prowadzonym przemyśle. Według bowiem stanowiska pozwanej władzy o przerobie może być mowa tylko wtedy, gdy wytworowi nadano inną formę, co ma miejsce przeważnie przy przeróbce chemicznej, zaś przy mechanicznej wtedy, gdy pierwotna forma wytworu została w znacznym stopniu zmieniona, np. przy przeróbce blachy na garnek, natomiast o zużyciu można mówić tylko przy takich artykułach, które w wykonywanym przemyśle w zupełności się zużywają.

Najwyższy Trybunał Administracyjny, nie wdając się w ocenę pierwszej z tych alternatyw, a mianowicie, czy zachodzi w wypadku niniejszym przerobienie spornego towaru, wbrew stanowisku pozwanej władzy, przyjął, że nastąpiło jego zużycie w rozumieniu art. 7 lit. a powołanej ustawy o podatku przemysłowym. Zużycie bowiem według powołanego przepisu ustawy nie wymaga bynajmniej zniszczenia substancji przedmiotu, a nawet, jeśli chodzi o towary, używane przy dalszej produkcji jedynie jako części składowe pomocnicze, nie jest koniecznym warunkiem zużycia zmiana formy przedmiotu, skoro dany towar przestał istnieć w swej pierwotnej postaci jako samoistny przedmiot obiegu¹⁾. Jeżeli więc w niniejszym wypadku śruby i nity, zgodnie ze swoim ostatecznym przeznaczeniem, zostały użyte przez przedsiębiorstwa nabywające do wyrobu mebli giętych, względnie do spajania części składowych maszyn¹⁾ i przestały istnieć w swej pierwotnej postaci w obiegu, to tem samem nastąpiło równocześnie ich zużycie.

Gdy jednak omawiana ulga podatkowa uzależniona jest w myśl powołanego przepisu ustawy od istotnego warunku, by zużycie nastąpiło „w prowadzonym przemyśle”, przeto jasnym

jest, że ulgowa stawka podatkowa nie może być stosowana w wypadkach sprzedaży towarów przez przedsiębiorstwa przemysłowe innym przedsiębiorstwom nie dla celów produkcji, lecz dla celów inwestycyjnych. Stawka ulgowa więc nie służy dla tej części obrotu, która — jak to według treści skargi w niniejszym wypadku miało miejsce — przypada na sprzedaż nitów przedsiębiorstwom kopalnianym do budowy rezerwuarów lub też do spajania części składowych maszyn, to jest dla celów inwestycyjnych samego nabywcy.

Wobec powyższego Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie na zasadzie art. 26 ustawy z dnia 3 sierpnia 1923 r. poz. 400/26 Dz. Ust., jako niezgodne z ustawą, nie wdając się w tym stanie rzeczy w rozpatrywanie dalszego zarzutu skargi w sprawie wadliwości postępowania. Orzeczenie o zwrocie opłaty opiera się na art. 19 powołanej wyżej ustawy.

Warszawa, dnia 10 września 1929 r.

Podpisy:

(—) Dr. Orski, (—) Dr. Birgfellner, (—) Żabicki,
(—) Pędowski, (—) Dr. Matek.

NAJWIĘKSZY WALEC UTWARDZONY KRAJOWEJ PRODUKCJI.

W polskiej produkcji walców utwardzonych osiągnięty został ostatnio poważny postęp, świadczący dodatnio o wysiłkach naszego przemysłu, stale i wytrwale dążącego do wyzwolenia się z więzów zależności od obcych.

Oto dowiadujemy się, że w Hucie Laura, należącej do Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewska i Laura, S. A. Gór. Hutn., będących członkiem Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, pracuje walec utwardzony 850/2780 mm, wagi 17500 kg., wyprodukowany w Hucie Zgoda, będącej również częścią Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewska i Laura.

Fakt, że walec takich rozmiarów, jak je podaliśmy wyżej, został wykonany w kraju, jest pierwszo-

¹⁾ Podkreślenie nasze. Red.

rzędnego znaczenia, gdyż w ten sposób została zapełniona poważna luka w produkcji krajowej. Przypominamy, że wymiary największego z wyprodukowanych dotychczas w kraju walców wynosiły 680/1800 mm.

Jak wiadomo, Górnśląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura otrzymały na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. b. za swą produkcję walców utwardzonych złoty medal rządowy i duży złoty medal wystawowy.

EKSPONATY FABRYKI „MOC” NA P. W. K.

W №№ 31 i 41 „Przemysłu Metalowego“ z r. b. w sprawozdaniach z Powszechnej Wystawy Krajowej wymieniliśmy w odpowiednich działach przedmioty wystawione przez znaną warszawską fabrykę Spółki Akcyjnej „Moc“, istniejącą od 33 lat. Ponieważ wiadomości te były rozproszone i nie dawały dostatecznego obrazu wytwórczości tej fabryki, przeto podajemy poniżej wykaz eksponatów firmy „Moc“, znajdujących się w różnych pawilonach Wystawy.

Fabryka „Moc“ wystawiła:

1) **Prasę tarczową do wyrobu cukru kostkowego** o wydajności na godzinę 8500 lasek 23×23×188 mm z automatycznym stołem odbiorczym;

2) **Dźwig nowoczesny elektryczny towarowo-osobowy** na 1000 kg. obciążenia użytecznego 0,4 m/sek. szybkości podnoszenia, a mianowicie: kompletny mechanizm dźwigowy z elektromotorem, nastawnikiem, hamulcem elektrycznym i przyrządami bezpieczeństwa, kabina żelazna i część konstrukcji żelaznej szybu wraz z przewodnikami;

3) **Fragment kolejki powietrznej** z kompletnym wózkiem biegowym o mechanizmie włączającym własnego systemu, z kolebą i wieszakiem;

4) **Model przenośnika-segregatora do kryształu**, pat. inż. Sliwińskiego;

5) **Urządzenie przenośno-podnośne do skrzyń z butelkami** (w pawilonie Polsk. Monop. Spirytusowego), składające się z przenośnika rolkowego doprowadzającego, podnośnika paciorkowego (paternostra), samoczynnie zabierającego i podającego skrzynie na znajdujący się na 1-em piętrze przenośnik rolkowy odbiorczy.

STATYSTYKA ZAKŁADÓW GÓRNICZYCH I HUTNICZYCH NA POLSKIM GÓRNYM ŚLĄSKU ZA ROK 1928.

Pod powyższym tytułem ukazał się nakładem Górnśląskiego Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych Z. Z. obszerny tom, opracowany przez dr. E. Fuknera i R. Danielskiego, zawierający bogaty materiał statystyczny, dotyczący produkcji węgla, żelaza, cynku i ołowiu na ziemiach polskich, ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska.

Materiał statystyczny zgrupowany jest w pięciu częściach:

W części pierwszej — A znajdujemy ogólne zestawienia, dotyczące przemysłu górniczo-hutniczego na polskim Górnym Śląsku.

Część druga — B zawiera szczegółowe zestawienia, dotyczące poszczególnych zakładów przemysłu górniczo-hutniczego na polskim Górnym Śląsku.

Część trzecia — C poświęcona jest całości przemysłu Górniczo-Hutniczego Polski.

Część czwarta — D zawiera statystykę, dotyczącą światowej produkcji węgla, żelaza, cynku i ołowiu.

Część piąta — dodatek — zawiera wykresy ilustrujące rozwój górnśląskiego górnictwa i hutnictwa.

Z bogatego materiału informacyjnego czerpiemy następujące dane:

Węgiel kamienny.

Na ziemiach polskich wydobyto węgla kamiennego (w tonnach):

w 1913 r.	—	40 985 297
„ 1918 r.	—	35 850 708
„ 1923 r.	—	36 131 571
„ 1928 r.	—	40 553 290

Jak widać, ilość wydobytego węgla w 1928 r. równa się niemal ilości z 1913 r.

W kopalnictwie węglowym było zatrudnionych:

przeciętnie w 1913 r.	—	121 201 robotników
„ „ 1923 r.	—	217 608 „
„ „ 1928 r.	—	112 568 „

Wydobycie węgla w Polsce wynosiło na głowę i odrobioną dniówkę (w tonnach):

		na Górn. Śląsku w Zagł. Dąbrowskiem	
w 1913 r.	1,202	0,963	
„ 1923 r.	0,605	0,529	
„ 1928 r.	1,366	1,032	

W statystyce powyższej uderzającym jest zmniejszenie wydobywania na głowę w 1923 r. w stosunku do 1913 r.

Porównanie wydobywania węgla na głowę i odrobioną dniówkę w Polsce i w Niemczech (w tonnach) daje następujący obraz:

	Polski Górn. Śląsk	Zagłębie Dąbrowskie	Niemiecki Górn. Śląsk	Zagłębie Ruhry
w 1923 r.	1 202	0 963	1 139	0 943
w 1928 r.	1 366	1 032	1 344	1 191

Jak widać z powyższego, wydobywanie węgla na głowę i odrobioną dniówkę na polskim G. Śląsku stoi wyżej, niż na niemieckim Górnym Śląsku i w Zagłębiu Ruhry.

Roczne wydobywanie węgla na robotnika wynosiło (w tonnach):

	Pol. G. Śląsk	Niem. G. Śląsk	Zagł. Ruhry
1913 r.	357,2	349,4	306,6
1923 r.	174,9	178,4	—
1928 r.	389,0	360,1	318,9

Huty cynku i ołowiu (łącznie z górnictwem rud cynkowych i ołowianych).

Załoga i wydobywanie kopalń rud cynkowych i ołowianych.

rok	Liczebność załogi	Wydobywanie (w tonnach)
1913	13 339	564 498
1923	9 379	294 858
1928	7 090	295 815

Załoga i produkcja hut cynku i ołowiu:

		Produkcja (w tonnach)					
rok	Liczeb. załogi	kwasku siarko- wego	cynku suro- wego	pyłku cynko- wego	kadmu	blachy cynko- wej	ołowiu suro- wego
1913	14 858	281 054	192 298	7 960	38 575	49 437	41 571
1923	12 730	223 374	96 404	4 918	41 129	25 886	20 856
1928	12 987	309 532	161 725	8 142	4 213	21 964	37 095

Światowe wydobywanie węgla kamiennego i brunatnego (w tysiącach tonn):

rok	węgiel kamienny	węgiel brunatny
1913	1 212 701	130 718
1925	1 178 758	185 735
1928	1 236 504	218 190

Zużycie węgla na głowę ludności (w tonnach):

	1913 r.	1923 r.	1928 r.
Polska	—	0,817	0,910
Niemcy	2,890	2,090	2,700
Francja	1,590	1,690	2,110
Anglja	4,140	3,960	4,180
Stany Zjednoczone .	5,100	5,130	4,230

Światowa produkcja żelaza (w tysiącach tonn):

rok	żeliwo	stal surowa
1913	79 172	76 114
1925	76 669	90 550
1928	88 868	110 447

Światowa produkcja cynku surowego i ołowiu (w tysiącach tonn):

rok	cynk	ołów
1913	1001,1	1200,9
1925	1235,3	1521,0
1928	1413,4	1654,0

Górnictwo i hutnictwo żelazne w całej Polsce (wydobywanie i produkcja w tonnach):

R o k	Liczebność załogi		Wydobywanie rudy żelaznej	Produkcja surowki żeliwnej	Produkcja stalowni		Produkcja walcowniczych wyrobów gotowych	Produkcja zakładów wykończających
	kopalnie rudy	huty			stal surowa	żelazo spawalne		
1913	4 376	48 063	449 422	1 031 123	1 602 630	57 892	1 198 524	185 307
1923	6 619	62 522	454 947	520 449	1 131 961	5 747	778 011	164 906
1928	6 468	52 131	698 177	684 087	1 437 047	produkcja wstrzymana	1 044 903	280 912

W SPRAWIE TERMINÓW PŁATNOŚCI PODATKU DOCHODOWEGO.

W numerze 40 „Przemysłu Metalowego“ przedrukowany został z „Monitora Polskiego“ № 222 komunikat Ministerstwa Skarbu w sprawie przypadających w październiku terminów płatności podatków. Punkt 4 wzmiankowanego komunikatu zawiera informacje, niezupełnie zgadzające się z tekstem ustawy o państwowym podatku dochodowym i mogące wprowadzić w błąd płatników tego podatku.

W myśl komunikatu, wszyscy płatnicy podatku dochodowego, którzy wpłacili pierwszą ratę tego podatku, niezależnie od tego, czy nakazy płatnicze zostały im doręczone przed, czy po 15 października, czy też w ogóle nie zostały doręczone, winni uiścić przed 1 listopada drugą ratę, wynoszącą w razie otrzymania nakazu różnicę między sumą wymierzoną a uiszczoną, zaś w razie nieotrzymania nakazu—w wysokości odpowiadającej pierwszej racie. Ten sam termin (to jest przed 1 listopada) obowiązuje—według komunikatu—i tych, którzy zeznania o dochodzie nie złożyli i nic tytułem pierwszej raty nie uiszcili. Tacy opieszali płatnicy winni również, niezależnie od tego, czy otrzymali nakazy przed czy po 15 października, czy też w ogóle ich nie otrzymali, uiścić w pierwszym wypadku, t. j. w razie otrzymania nakazu, całkowitą sumę, na jaką nakaz opiewa, w drugim zaś, t. j. w razie nieotrzymania nakazu—połowę sumy wymierzonej w ubiegłym roku podatkowym.

Tymczasem w myśl brzmienia ustawy o państwowym podatku dochodowym (art. 87 i 88) kwestja terminu płatności drugiej raty podatku dochodowego, przypadającego w danym roku podatkowym, uregulowana została w ten sposób, że płatnicy, którzy otrzymali nakazy płatnicze przed 15 października, winni uiścić na 1 listopada różnicę między sumą wymierzonego podatku a kwotą wpłaconą tytułem pierwszej raty, zaś płatnicy, którym doręczono nakazy płatnicze po 15 października, winni uskutecznić wpłatę wzmiankowanej wyżej różnicy w terminie 30-dniowym, licząc od dnia następnego po doręczeniu nakazu. Kto zeznania o dochodzie nie złożył i nic nie wpłacił tytułem pierwszej raty winien po otrzymaniu nakazu płatniczego uiścić całkowitą wymierzoną mu sumę w terminach wyżej wskazanych. Tak stanowią przepisy ustawy.

Sprzeczność komunikatu z ustawą, jak widać, polega na przyspieszeniu terminu płatności drugiej raty podatku dochodowego dla płatników, którzy bądź nakazy otrzymali po 15 października, bądź też wcale ich nie otrzymali, a pozbawienie stylizacją końcowego ustępu punktu 4-go komunikatu nasuwa przypuszczenie, że płatnik, który w roku podatkowym 1929 zeznania o dochodzie nie złożył, skoro tylko przed 1 listopada uiszc połowę kwoty podatku wymierzonego, ten w roku 1928 uniknie kary za zwłokę, co również byłoby sprzeczne z ustawą o państwowym podatku dochodowym.

Wobec tego, że komunikat w szerokich kołach płatników interpretowany jest, jako zarządzenie Ministerstwa Skarbu i wskutek mylnej redakcji, powstałej niewątpliwie przez przeoczenie, daje powód do nieporozumień, należy spodziewać się, że już w najbliższym czasie ukaże się urzędowe sprostowanie Ministerstwa Skarbu.

ZNIŻKA CEN DRUTU A STANOWISKO AMERYKAŃSKIEGO PRZEMYSŁU DRUCIANEGO.

Już od kilku tygodni daje się obserwować na światowym rynku drutu spadek cen.

Sytuacja ta komentowana jest przez amerykańskich producentów drutu jako wysiłek konkurencji europejskiej opanowania rynku światowego.

Zniżka cen drutu na europejskich rynkach eksportujących wywołana została przez producentów belgijskich i niemieckich, którzy stale obniżali swoje ceny eksportowe, dokonując znacznych transakcyj nawet poniżej ustalonych cen konwencyjnych.

W odpowiedzi na akcję przemysłu europejskiego, amerykański związek Steel Export Co. obniżył swoje ceny. Jednocześnie przedstawiciele amerykańskich fabryk drutu otrzymali telegraficzne zawiadomienie o tem, że każda zmiana cen przez europejskich fabrykantów staje się automatycznie obowiązującą i dla amerykańskich eksporterów.

Fakt ten świadczy niewątpliwie o bardzo poważnym zaostrzeniu się sytuacji w przemyśle drucianym, który obecnie pracuje już bez zysków.

Dowiadujemy się, że polskie organizacje fabryk przetwórczych, zainteresowanych w tej dziedzinie przemysłu, czynią wysiłki, aby dotrzymać kroku konkurencji światowej na rynkach eksportowych i w tym celu zmuszone były do zniżenia swych cen wywozowych,

POŁOŻENIE NA NIEMIECKIM RYNKU DRUTU.

Położenie na niemieckim rynku drutu jest niepewne. Próby ożywienia rynku oraz zmniejszenia naporu konkurencji zagranicznej drogą obniżenia cen — zawiodły. Walcownie drutu i drutownie pracują w ostatnich tygodniach słabo, chociaż oczekiwane jest pewne ożywienie w sezonie zimowym.

W dziale wysokowartościowych drutów stalowych stan zamówień jest zły, podobnie, jak w działach drutu szpilkowego i sprężynowego. Nieco lepiej przedstawia się sytuacja w dziale drutu linowego, gdyż fabryki lin drucianych posiadają względnie dostateczną ilość zamówień. Wszakże przydział syndykatu linowego wynosi tu 70% kwoty przyznanej.

Niekorzystnie kształtuje się sytuacja w dziale plecionek. Siatkę czterokątną sprzedaje się obecnie z 54% rabatem w stosunku do cen ustalonych we wrześniu 1928 r. Siatkę sześciokątną sprzedaje się z rabatem 22% w stosunku do cen z maja 1928 r. Dla obu tych towarów przyznaje się dodatkowy rabat od 1—4%, w zależności od wielkości zamówienia. Również w dziale tkanin drucianych sytuacja jest niepomyślna, głównie na skutek niejednorodności cen, spowodowanej brakiem zrzeszenia producentów tego działu.

O ile sytuacja na rynku wewnętrznym kształtuje się niepomyślnie, to na rynku eksportowym panuje ożywienie. Niemiecki eksport wyrobów drucianych wynosi obecnie 50 000 tonn miesięcznie, wartości 16 milionów marek. Szczególny wzrost wykazuje eksport lin drucianych, których we wrześniu r. b. wywieziono 2 000 tonn, podczas gdy przeciętna roku ubiegłego wynosiła tylko 1 200 tonn.

Głównymi odbiorcami niemieckich wyrobów drucianych są: dla walcówki i drutu Japonja i Anglja; dla lin drucianych Indje ang., Jugosławja, Holandja, Stany Zjednoczone, Szwecja i Ameryka Południowa; dla siatek drucianych — kraje zamorskie; dla gwoździ drucianych — Anglja.

NIEMIECKI PRZEMYSŁ MASZYNOWY W PAŹDZIERNIKU 1929 R.

Sytuacja w niemieckim przemyśle maszynowym, podług źródeł niemieckich, nie uległa w miesiącu październiku poważniejszym zmianom w stosunku do września, chociaż zauważyć należy dalsze nieznaczne pogorszenie konjunktury, przejawiające się we wzroście bezrobocia i zmniejszeniu się ilości przepracowanych godzin. Przeciętny stan zatrudnienia wynosił w październiku 66—68% normalnego.

W poszczególnych działach sytuacja przedstawia się w sposób następujący:

Dobra konjunktura panuje w produkcji silników, przy stanie zamówień, wystarczającym na kilka miesięcy. Szczególnie dobre jest położenie fabryk, budujących motory spalinowe, zwłaszcza Diesela. W dziale maszyn elektrycznych wysokiego napięcia sytuacja jest również dobra.

W dziale maszyn hutniczych stan zadowolający utrzymuje się na poziomie z ubiegłego miesiąca.

Nastąpiła pewna poprawa w dziale maszyn tkackich.

W dziale budowy wagonów, wobec zamówień rządowych na sumę 100 milionów marek, praca jest zapewniona na kilka miesięcy.

Pogorszenie konjunktury wykazują fabryki silników wodnych, pomp i kompresorów.

Przy niejednorodnej sytuacji daje się stwierdzić naogół pogorszenie w produkcji obrabiarek, jak rów-

nież pogorszenie się stanu zatrudnienia w dziale maszyn rolniczych. W dziale maszyn do obróbki drzewa nastąpił nieznaczny wzrost zamówień, natomiast w dziale kotłów i aparatów sytuacja jest zupełnie niezadowolająca.

Sytuację rynkową niemieckiego przemysłu maszynowego w październiku określić można w sposób następujący: na rynku wewnętrznym położenie w stosunku do września jest bez zmiany, na rynkach eksportowych natomiast zaznaczyła się pewna poprawa. Zanotowano liczne zapytania w dziale maszyn hutniczych i górniczych, pewną poprawę w dziale obrabiarek, natomiast niezadowolająco kształtuje się stan zamówień w dziale lokomotyw, maszyn rolniczych i włókienniczych.

OGRANICZENIE EUROPEJSKIEJ PRODUKCJI STALI.

W dniu 1 listopada r. b. została zmniejszona o 10% łączna kwota produkcyjna członków Międzynarodowego Kartelu Stali. Produkcja ta była w 1929 r. powiększona dwa razy, raz w drugim kwartale r. b. o dwa miliony tonn, drugi raz w trzecim kwartale o milion tonn. Obecna kwota na IV kwartał wynosi zatem w stosunku rocznym 29,7 miljn. tonn.

Zmniejszenie produkcji stali nastąpiło na skutek pogorszenia się konjunktury na rynku stali, czego wyrazem była stała zniżka cen, które w ciągu 1929 r. spadły o 1¼ funt. sterl. na tonnie, czyli do 5 funtów sterl. za tonnę franco port.

PRZEMYSŁ AMERYKAŃSKI W EUROPIE.

Znane amerykańskie towarzystwo fabryki zamków Yale & Towne Concern zakupiło za cenę 390.000 dolarów angielską fabrykę H. & T. Vaughan Ltd. w Wilnhall.

SYTUACJA W ANGIELSKIM PRZEMYŚLE ODLEWNICZYM.

Położenie na angielskim rynku surówki odlewniczej jest dobre, tak że zapasy po hutach są małe, a przemysłowcy nie mają poważniejszych trudności przy zbycie.

Ceny surówki odlewniczej wynoszą w przeliczeniu na złote za tonnę metryczną:

Nr. 1 G. M. B.	— zł. 160,78
„ 3	— „ 154,81
„ 4	— „ 152,67
Surówka hematytowa	— „ 165,27

Ceny te rozumieją się za tonnę *fob* przy zamówieniach nie mniejszych, jak 100 tonn.

KONCENTRACJA W FRANCUSKIM PRZEMYŚLE LOTNICZYM.

Zdaniem autorów niemieckich francuski przemysł lotniczy, który pracuje przeważnie na potrzeby armji, wykazywał w ostatnich latach pewien zastój w postępie technicznym, który bardzo niekorzystnie odbijał się na stanie lotnictwa wojskowego. Wszelkie próby ożywienia działalności konstrukcyjnej przemysłu lotniczego podobno zawodziły. Gazety niemieckie przynoszą obecnie wiadomość, że celem podniesienia poziomu wartości konstrukcyjnej francuskiego przemysłu lotniczego, ministerstwo lotnictwa we Francji postanowiło zrzeszyć fabryki aparatów i motorów lotniczych.

Inicjatywę w akcji koncentracyjnej wzięło znane przedsiębiorstwo Société Lorraine des anciens Etablissements Dietrich & Co, znane pod nazwą Lorraine-Dietrich.

W porozumieniu z zakładami Hanriot i kilkoma pomniejszych fabrykami sprzętu lotniczego utworzone

zostało towarzystwo „Société Générale Aeronautique“, dysponujące kapitałem zakładowym 400 milj. fr.

Towarzystwo S. G. A. przejęło za cenę 300 milj. franków kontrolę następujących fabryk: „Nieuport-Astra“, budującej aparaty myśliwskie, „Société d'Emboutissage, Constructions Mécaniques“, budującej wielkie aparaty, „Chantiers Aéro-Maritime de la Seine“, budującej hydroplany.

Pozostałe 100 milj. franków kapitału zakładowego będą uzyskane z publicznej subskrypcji, której celem jest zapewnienie nowoutworzonemu przedsiębiorstwu niezbędnych środków finansowych.

W związku z dokonywanymi przemianami w przemyśle lotniczym, towarzystwo Lorraine-Dietrich podwyższyło swój kapitał z 75 na 100 milj. franków.

JAPOŃSKI PRZEMYSŁ ŻELAZA I STALI.

Japoński przemysł stalowy wykazuje w ostatnich czasach bardzo znaczny rozwój. Obecnie przeciętna miesięczna produkcja stali surowej wynosi 200 000 tonn, a produkcja wyrobów walcowanych 175 000 tonn.

Dzięki pomyślnej konjunkturze dochody przedsiębiorstw stalowych wzrastają stale. Czysty dochód największego z japońskich przedsiębiorstw stalowych Yawata wzrósł z 5 milj. jen. w 1927/28 na 15 milj. jen. w 1928/29 r.

Dobra konjunktura w 1928 roku sprawiła, że japoński przemysł stalowy podwyższył znacznie ceny swoich wyrobów, jednak na skutek wzmoczonej konkurencji europejskiej ceny te zostały w roku bieżącym obniżone.

Celem ochrony rozwijającego się w kraju przemysłu stalowego, rozważana jest w parlamencie japońskim sprawa podwyżki stawek celnych na wyroby walcowane. Podwyżki tej należy oczekiwać już w 1930 r.

Zapotrzebowanie na wyroby walcowane w Japonii przedstawia się w sposób następujący (w tysiącach tonn):

<i>Pierwsze półrocze</i>	<i>Wytwórczość stali surowej</i>	<i>Wytwórczość wyrobów walcowanych</i>	<i>Import wyrobów walcowanych</i>
1927	625	660	495
1928	740	825	435
1929	755	910	525

Importerami wyrobów walcowanych do Japonii są Stany Zjednoczone Ameryki, Niemcy, Anglja i Belgja.

Wartość importu tych wyrobów z każdego z wymienionych krajów na rynek japoński (w milionach jenów) przedstawia się w następujących liczbach (1 jen = około 4,40 zł.).

	<i>1-e półrocze 1927 r.</i>	<i>1-e półrocze 1928 r.</i>	<i>1-e półrocze 1929 r.</i>
Stany Zjednoczone .	20,3	17,9	21,6
Niemcy	19,5	14	17,5
Anglja	12,2	13,9	11
Belgja	5,9	3,6	4,6
Inne kraje	11,6	8,7	7,3
	69,5	58,1	62,—

ENCYKLOPEDIA PODRĘCZNA POLSKIEGO ROLNICTWA, PRZEMYSŁU, HANDLU I FINANSÓW

Nakładem Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwwzajemnej ukazało się wydawnictwo pod tytułem „Encyklopedia Podręczna Polskiego Rolnictwa, Przemysłu, Handlu i Finansów“. Autorami poszczególnych działów są pp.: Edward Szturm de Sztrem, Brunon Balukiewicz, Tadeusz Janiszewski i Michał Kaczorowski oraz Leonard Makowski.

W dziale przemysłu znajdujemy na stronach 126—133 monografię przemysłu metalowo-maszynowego i elektrotechnicznego.

Cena tomu, o 280 stronach, wynosi 50 złotych.

ZJEDNOCZENI POLSCY PRZEMYSŁOWCY METALOWI

SPÓŁKA AKCYJNA

WARSZAWA

TRAUGUTTA 4

**zawiadamia, że z dniem 1 października 1929 roku objęła
Generalną Reprezentację na obszar celny polski firmy**

Société Anonyme des Etablissements

PH. BONVILLAIN & E. RONCERAY

Choisy-Le-Roi (Seine)

(près Paris)

POLECA:

**MASZYNY FORMIERSKIE
URZĄDZENIA DLA ODLEWNI**

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

10314. *La Compagne des Metaux Overpelt-Lommel Société Anonyme*. Sposób i urządzenie do prania i wiązania mialów rud, zwłaszcza z rud cynkowych.
10315. *La Compagne des Metaux Overpelt-Lommel Société Anonyme*. Sposób redukowania rud cynkowych.
10380. *I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft*. Elektroliza cynku.
10260. *Carl Rehfus-Oberländer jr.* Urządzenie do spłisniania i folowania, zwłaszcza toczków kapeluszy piśniowych, za pomocą dwóch torów wałkowych, utworzonych z szeregów wałków, znajdujących się jeden nad drugim.
10302. *Etablissements Vallaroe*. Przyrząd do mierzenia twardości metali.
10332. *John Butyn*. Maszyna do wykopywania ziemniaków.

10289. *International Harvester Company*. Kosiarka lub żniwiarka z przyrządem tnącym o ruchu zwrotnym.
10279. *Edward Zochowski*. Maszyna do tarcia chrzanu.
10336. *Frantisek Chvojka*. Zamknięcie do zaworów przy urządzeniach do pojenia bydła.
10368. *Georg Stauber*. Turbina gazowa z wahającą się cieczą jako środkiem napędym.
10330. *Othmar Blaschke sen. i Lorenz Hayd*. Naśrubek zabezpieczony przed odkręcaniem się.
10241. *Adolf Dyckerhoff*. Śruba z zabezpieczonym przed odkręcaniem się naśrubkiem.
10332. *Aktiebolaget Svenska Spiralfabriken*. Resor.
10234. *American Chain Company, Inc.* Ogniwo łącznikowe do łańcuchów.

Aparaty do spawania:

Tow. Akc. „Perun”, Warszawa.
Biuro: Hortensja 6, tel. 89-34.
Fabryka: Grocnowska № 52, tel. 201-16.

Blachy dziurkowane (sita):
Wytwórnia Blach Dziurkowanych „Sito” Warszawa, Dobra 80, tel. 1-92.

Druty — gwoździe — siatki:
Druty surowe i ocynkowane gładkie i kolczaste, gwoździe, siatki ogrodzeniowe i rzeczne, wkłady materacowe i t. p. Wadowicki Przemysł Druciany założyciela Józefa Goreckiego. Wadowice (Małopolska).

Druty stalowe sprężynowe, jasne i ocynkowane, między innymi specjalnie do wyrobu materacow, poleca Belgijska Sp. Akc. Warszawskiej Fabryki Drutu, Sztynfów i Gwoździ, Warszawa, Praga, Objazdowa № 1. Tel. 6-81, 160-79, 160-61.

Dźwigniki — łańcuchy:
Bracia Jenike, inż., Warszawa, Aleja Jeruzolimka 20 tel.: 29-64 i 220-00.

• Warsz. Fabr. Masz. windowych „Sita”, Chłodna 5, tel. 47-78.

Elektrody do spawania łukiem elektrycznym:
Franc. Tow. Akc. „Perun” Warszawa, Oddział w Polsce. Biuro: ul. Hortensja 8, tel. 89-34 i 162-99. Fabryka: ul. Grochowaska 52, tel. 201-16.

Elewatory (podnośniki):
Krawczyk i S-ka w Zawierciu.
• Rybnicka Fabryka Maszyn, Sp. z ogr. por. Rybnik, G. Śl.

Garnki i przewody rurowe:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Jryzarki:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Gryzarki uniwersalne:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
• Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza Waldemar Krusche i S-ka, Pabjanice.

Imadła:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Kalandry:
Tow. Akc. J. John w Łodzi.

Konstrukcje żelazne:

„H. Zieleziński” wł. inż. K. Kubacki. Warszawa, Marszałkowska № 11/13, tel. 5-74 i 281-43.

Kuchenki gazowe dostarcza, „Wiepofana” Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

Liny stalowe i żelazne, drut kolczasty, siatki do ogrodzeń, drut żel. ocynkowany i nieocynkowany, gwoździe: wrocławska fabryka drutu, dawn. C. Klauke Sp. Akc. we Wrocławku. Tel. № 15.

Liny stalowe:
Bracia Jenike, inż., Warszawa, Aleja Jeruzolimka 20 tel.: 29-64 i 220-00.

Lokomobile przemysłowe:
Wyroby krajowe Borna i Schütze, Fabryka Maszyn i Kociołów, Odlewnia Żelaza i Stali, Toruń.

Młocarnie szerokomłotne systemu Jaehne:
Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza Waldemar Krusche i S-ka, Pabjanice.

Motory spalinowe:
Towarzystwo Fabryki Motorów „Perkun” Sp. Akc. w Warszawie — Praga, ul. Grochowaska 46, Telefon: Zarząd 84-93, Biuro Sprzedaży 84-40.

Młoty sprężynowe, deskowe i pasowe, młotki, siekiery i inne wyroby masowe kuźnicze. Oldakowski i Neumark, Łódź, Zakątna 81.

Narzędzia do obróbki metali:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Obrabiarki do metali i drzewa:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Obrabiarki do drzewa:
Fabryka Traków i Maszyn do obróbki drzewa, dawniej C. Blumwe i Syn, Sp. Akc. Bydgoszcz-Nakielska 26.

Okna żelazne:
„H. Zieleziński” wł. inż. K. Kubacki. Warszawa, Marszałkowska № 11/13, tel. 5-74 i 281-43.

• Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

Pędnie:
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
• Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

Pompy:

Zakł. Mech. i Odlew. Rohn, Zieliński i S-ka, S. A., Warszawa, Jeruzolimka 105, t. 5-88 i 58-83.

* Brandel, Witoszyński i S-ka. Pierwsza w Polsce fabryka pomp odśrodkowych turbinowych. Warszawa-Praga, Grochowaska 37, Tel. 48-86.

* „Sirius” specjalna Fabr. Pomp odśrodkowych i turbinowych Warszawa — Praga, Zamojskiego 51, tel. 68-25.

Pompy ręczne i transmisyjne:
Zakłady Mechan. i Odl. Żel. „Białogon”. Zarząd w Warszawie, Bracka 5, tel. 7-34 i 7-41

Prasy mimośrodowe:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Rury faliste i przewody rurowe do pary dla wysokiego i niskiego ciśnienia oraz wyroby z blachy spawane acetylenem wykonywa i dostarcza Fabryka Przewodów Rurowych „Compensator” W. Maciejewski i S-ka; Warszawa, ul. Św. Stanisława 1/3. Telefon 18-72.

Rury żebrzowe: kuto-żelazne w długościach do 6 mtr. do ogrzewań, Franciszek Wagner i S-ka, Zakłady Mechaniczne i Fabryka Tłenu — Łódź ul. Żeromskiego 94, Tel. 15-99 i 69-20.

Rury żeliwne wodociągowe stojąco i wirowo lane p/g norm polskich i niemieckich, Biuro Sprzedaży Rur Zjedn. Odlewni: „Węgierskiej Górki”, Zakładów Ostrowieckich, „Poręby” i Lilpop, Rau i L. Warszawa, Nowy Świat 35, Telefony: 209-26 i 274-43.

Rury żeliwne kanalizacyjne i wodociągowe:
Zakłady Mechan. i Odl. Żel. „Białogon”. Zarząd w Warszawie, Bracka 5, tel. 7-34 i 7-41.

Strugarki:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

• Zakł. Mech. i Odlew. Rohn, Zieliński i S-ka, S. A., Warszawa, Jeruzolimka 105, t. 5-88 i 58-83.

Śruby:
Tow. Akc. J. John w Łodzi.

Tokarki:

Zakł. Mech. i Odlew. Rohn, Zieliński i S-ka, S. A., Warszawa, Jeruzolimka 105, t. 5-88 i 58-83.

Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Traki i wszelkie obrabiarki do drzewa:
Fabryka Traków i Maszyn do obróbki drzewa, dawniej C. Blumwe i Syn, Sp. Akc. Bydgoszcz-Nakielska 26.

* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Transportery (przenośniki):
Krawczyk i S-ka w Zawierciu.

Urządzenia mechaniczne dla kopalń i kamieniołomów:
Rybnicka Fabryka Maszyn, Sp. z ogr. por. Rybnik, G. Śl.

Wagi kolejowe i wozowe:
Rybnicka Fabryka Maszyn, Sp. z ogr. por. Rybnik, G. Śl.

Walce drogowe:
Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce, Sp. Akc. Zakłady w Chrzanowie (Małopolska), Zarząd w Warszawie, Świętokrzyska 28.

Walce żeliwne utwardzone
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Modrzejowskie Zakłady Górniczo-Hutnicze, Sp. Akc. Sosnowiec — Huta Katarzyna.

Wanny żeliwne, porcelanowo emaljowane kwasoodporne, Zakłady Przemysłowe Odlewnia Żelaza i Emaljownia „Kamienna, — Jan Witwicki”, Kamienna, poczta Skarżysko — z. Radomskiej.

Wiertarki:
Tow. Akc. J. John w Łodzi.
* Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.

Wiertarki kolumnowe szybokieżne:
Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki Sp. Akc. Warszawa, Marszałkowska 46.
• Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza Waldemar Krusche i S-ka, Pabjanice.

Żelazne dachy i świetlniki specjalnie oszklone bez kitu. A. Alscher i Syn Bielsko n./Niprem 6-8.

Spółka Akcyjna Fabryk Metalowych NORBLIN, B-cia BUCH i T. WERNER

ZARZĄD W WARSZAWIE, UL. ŻELAZNA Nr 51.
TELEFONY: 60-80, 160-14, 18-80, 220-33

Oddział w Głownie: Walcownia miedzi i mosiądzu
„Głowno“ st. Głowno dr. żel. Kaliskiej.

WYKONYWA NA ZAMÓWIENIE:

BLACHE

handlową miedzianą i mosiężną, jak również blachę paleniskową do kotłów parowych,

DRUTY

miedziane i mosiężne — i krzemobronzowe do telefonów i telegrafów i tramwajowe „Trolley”,

RURY

miedziane i mosiężne ciągnione, bez szwu, syst. Manesmanna,

PRĘTY I SZYNY

miedziane i mosiężne,

KABLE

miedziane gołe

THE INTERNATIONAL SHIPBUILDING AND ENGINEERING CO. LTD.

Międzynarodowe Towarzystwo
Budowy Okrętów i Maszyn S. A.

BUDUJE i WYKONYWA:

Maszyny parowe	Dźwigi i konstr. żel.
Silniki Diesla	Wywrotki, truksy leś.
Lokomobile Diesla	Kotły o wysokich ciśnieniach.
Aparaty cukrownicze	Uniwersalne paleniska do mialu węglowego
Traktory gaśnicowe	Urządzenia chłodnicze
Silniki elektryczne	Reparacje wszelkiego rodzaju.
Małe maszyny świetl.	
Pompy	
Kolejki wąskotorowe	
Aparatura chemiczna	
	Dzwony.

DYREKCJA GŁÓWNA:

GDAŃSK

WERFTGASSE 4, TEL. 34-05 do 34-10

ODDZIAŁY i PRZEDSTAWICIELSTWA:

Warszawa — ul. Jasna 11 m. 5, Tel. 99-18

Łódź — ul. Trauguta 9, Tel. 41-83

Lwów — ul. Podleskiego 7, Tel. 48-88

Kraków — ul. Wiślana 12, Tel. 30-49

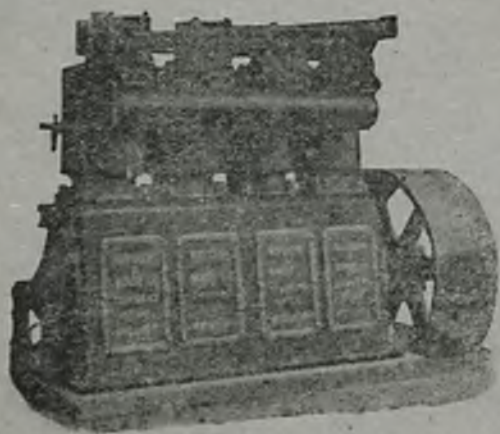
Poznań — Słowackiego 18, Tel. 77-85

Lublin — Krak. - Przedm. 56 m. 8, Tel. 962

Równe — Al. 3 Maja 30, Tel. 307

Katowice — Marjacka 28, Tel. 19-84

Wilno — Jagiellońska 9, Tel. 8-84

SPRĘŻARKI POWIETRZNE

“BROOMWADE” Air Compressors

Od 0,14 do 34 m³.

Z napędem pasowym, parowym lub elektrycznym.

Komplety przenośne z silnikami na ropę.

Przenośne komplety z bardzo lekkim silnikiem benzynowym.

Sprężarki powietrzne „Broomwade” są budowane w wielkiej ilości wymiarów, o wydajności od 0,14 do 34 m³ na minutę.

Jest to ostatnie słowo świetnej budowy, absolutnej prostoty i wysokiej wydajności. Nadzwyczaj ścisła budowa, zupełne zamknięcie i ochrona od kurzu, i o tyle, o ile to jest w ludzkiej mocy — zabezpieczenie przed uszkodzeniem przez nieumiejętne obchodzenie się.

Przymusowe smarowanie wszystkich łożysk sworzni tłokowych, cylindrów i części roboczych jest doskonałe, przy małym zużyciu smaru.

NISKIE CENY.

NISKI KOSZT UTRZYMANIA.

MAŁE ŻUŻYCIE ENERGJI.

BROOM & WADE Ltd. High Wycombe (Anglia)

Reprezentanci na Polskę i w. m. Gdańsk:

„G E M S”, Biuro Techniczno-Przemysłowe i Budowlane, Sp. z o. o.

Warszawa, Aleje Jerozolimskie Nr. 21, telefon Nr. 10-83